

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA

Č.j.: OV—039/A—89

4. X. 1989

~~TAJNÉ!~~

Výtisk č. 13

Počet listů: 10

Počet příloh: 4/15

DENNÍ SITUAČNÍ ZPRÁVA č. 145

Zrušen s ohledem na vydání nového ústředního zákonu o bezpečnosti.

ARCHIV BEZPEČNOSTNICH SLOŽEK

Zrušen s ohledem na vydání nového ústředního zákonu o bezpečnosti.

Upozornění: materiál je určen výhradně k informaci adresáta.
Nesmí být rozmnožován a po využití podléhá do 10 dnů vrácení federálnímu ministerstvu vnitra (odboru analytiky a informací Vnitřní a organizační správy FMV).

h.
Bm
čip.
Lay
Km
H
T

412/2005

1. Bezpečnostní situace v ČSSR

V průběhu 3.10.1989 nebylo na území ČSSR zaznamenáno závažné narušení klidu a veřejného pořádku.

Nebyly zjištěny podstatné změny v záměrech a taktice nepřátelské činnosti vnitřního protivníka. V rámci nelegální "Československé demokratické iniciativy" vznikla tzv. Studentská sekce, jejímž záměrem je nepřátelské působení na vysokoskolskou mládež.

V Severočeském kraji se ostravský zpěvák Pavel DOBEŠ při veřejném vystoupení pokusil o provokaci propagací protisocialistické výzvy "Několik vět".

Ve Východoslovenském kraji obdržel vedoucí tajemník OV KSS v Popradě výhrůžný anonymní dopis. Po pisateli se pátrá.

V Západoceském kraji byl zaznamenán další případ tzv. dálnopisu s textem vyzývajícím členy KSČ k vystoupení ze strany; v Západoslovenském kraji výskyt nepřátelského dotazníku tzv. nezávislé skupiny pro průzkum veřejného mínění. Po rozšiřovatelích se pátrá.

Nebyla hlášena závažná mimořádná událost v čs. národním hospodářství, dopravě a spojích.

ARCHIV BĚHOUcího poslance
Zrušen stupeň utajení (svazku) dhm 1
412/2005 Sb.

2. Nepřátelská činnost

b) Při nelegální "Československé demokratické iniciativě" byla vytvořena tzv. Studentská sekce (STS), která v těchto dnech vydala vlastní programové prohlášení, v němž v 10 bodech poukazuje na údajné nedostatky v oblasti našeho školství, na "celkový pokles úrovně vzdělanosti v naší zemi" a podobně. Hlavně je poukazováno na "apriorní ideologizaci" a "vším prostopující všem závaznou ideologii marxismu-leninismu a tzv. vědeckého světového názoru ...". STS hodlá ve spolupráci s nezávislými občanskými iniciativami vystupovat proti militarizaci výchovně vzdělávacích institucí a vyvolávat změny ve stávajícím systému branné povinnosti na vysokých školách. K navazování kontaktů studentů s STS jsou v prohlášení uvedeny adresy Michala SEMÍNA (student 5. ročníku pedagogické fakulty UK) a Davida LITVÁKA (student 4. ročníku téže fakulty).

Vedoucí tajemník krajského výboru Československé strany socialistické (ČSS) v Plzni informoval ústřední výbor ČSS a KV Národní fronty (NF) Západoceského kraje o prohlášení, které obdržel od "Klubu za socialistickou přestavbu - OBRODA". V tomto materiálu je ze strany "OBRODY" oceňována činnost ČSS a proklamována ochota "OBRODY" vést s ČSS dialog o všech otevřených otázkách souvisejících s přestavbou společnosti. Vedení KV ČSS Západoceského kraje z pokynu jejího ústředního výboru a krajského výboru NF iniciativu "OBRODY" písemně odmítne, neboť jde o organizaci stojící mimo platformu NF.

Dne 30.9.1989 došlo k neúspěšnému pokusu o provokaci v průběhu kulturní akce "Docela malá Porta", která se konala za přítomnosti přibližně 200 osob v divadle Benáč v Litvínově (okres Most). Negativně vystoupil písničkář Pavel DOBEŠ z Ostravy. Při uvádění své písničky s názvem "Odvaha" prohlásil, že podepsal výzvu "Několik vět" a z tohoto důvodu se uvedená píseň nehráje v rozhlasu. Dodal, že podepsání výzvy "Několik vět" vyžaduje skutečně odvahu a zeptal se obecenstva, zda tuto výzvu

také podepsalo. Uvedené prohlášení nevyvolalo u diváků jednoznačnou odezvu. Bude informován vedoucí tajemník OV KSČ Most a k provedení vlastního opatření KS SNB Ostrava.

Vedoucí tajemník OV KSS v Popradě (Východoslovenský kraj) obdržel 3.10.1989 výhrůžný anonymní dopis, jehož pisatel pod pohrůžkou bombových útoků a fyzických útoků proti stranickým činitelům žádá odstranění všech památníků, které jsou v Popradě spojeny se jménem V.I.Lenina. Po pisateli se pátrá.

V Západočeském kraji byl ve Volyni (okres Prachatice) zaznamenán další případ šíření anonymního dopisu, tzv. dálnopisu řadovým členům KSČ, který napadá současné vedení KSČ a vyzývá komunisty k vystoupení ze strany.

V Západoslovenském kraji byl zjištěn další výskyt dotazníku tzv. nezávislé skupiny pro průzkum veřejného mínění namířeného proti KSČ a její vedoucí úloze ve společnosti. Po rozšiřovateli se pátrá.

Dne 30.9.1989 bylo v Brně v blízkosti vojenského objektu vylepeno 5 letáků s pacifistickým obsahem. Po rozšiřovateli se pátrá.

V Kroměříži (Jihomoravský kraj) bylo sděleno podezření ze spáchání přečinu proti veřejnému pořádku podle §6 zákona č. 150/1969 Sb., čs. občanu ing. Jaroslavu KRAJČOVI (1952, technik PAL Kroměříž), který rozšiřoval výzvu "Několik vět".

3. Negativní jevy a poruchy v čs. národním hospodářství

Ve s.p. TESLA Pardubice je ohrožena výroba systému VKV spojení pro ministerstvo vnitra. Nedostatky způsobují vadné dodávky potenciometrů TP 100 z TESLY Lanškroun, které trvají od počátku roku 1989. Kvalita dodávaných komponentů nedosahuje požadovaných parametrů, u součástek se ulamují vývody.

V srpnu 1989 podepsal ředitel s.p. Průmstav Pardubice ing. POŽÁR kontrakt v hodnotě 3 450 000 DM na výstavbu haly pro prodej nábytku se západoněmeckou firmou DREIBURGEN-MÖBEL. U mnoha pracovníků s.p. Průmstav vzbuzuje vyčíslená částka obavy z nerentabilnosti stavby. Pracovník zahraničního oddělení MENCL vypočetl po prostudování bavorského stavebního řádu kalkulaci kontraktu na 5 000 080 DM a odmítl nabídku pracovat po dobu výstavby v NSR jako koordinátor s tím, že se jedná o velice nevýhodný kontrakt. Uvedl, že raději odejde z pracoviště na jiné místo. V kontraktu je mimo jiné uvedeno, že Průmstav odpovídá za celou akci v plném rozsahu podle německých norem a podle jejich (blíže nespecifikovaných) zvyklostí. Projekt na výstavbu má být zpracován v konečné podobě do konce října 1989. Potom bude schvalován bavorským stavebním úřadem. Předpokládá se, že k termínu zahájení výstavby nebude možné obstarat pro všechny zaměstnance pracovní povolení. Této situace využívá zprostředkovatel celého kontraktu Rudolf MAIERHOFER, který kromě 3 procent z kontraktu žádá za obstarání pracovních povolení 50 000 DM. Zisk s.p. Průmstav Pardubice z dohodnuté ceny kontraktu by měl být přibližně 1 200 000 DM, což se většině specialistů jeví jako nerentabilní.

ARCHIV
Zrušen stupň utajení (systém) 2008/2005 Sb.

4. Nejzávažnější mimořádné události a kriminální trestná činnost

a/ Mimořádné události v národním hospodářství a živelní pohromy

Dne 1. října 1989 v 08.00 hodin došlo v katastru obce Rozhanovce /okr. Košice - venkov/ v důsledku silného nárazového větru k deformaci ocelové konstrukce rozestavěného skleníku. Do současné doby bylo do stavby investováno 2 500 000 Kčs. Skutečná škoda bude vyčíslena po rozebrání konstrukce a výměně poškozených dílů. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin obecné ohrožení.

Vyšetřuje OS SNB Košice - venkov.

b/ Násilná trestná činnost

Dne 3. října 1989 byl v Chomutově vzat do vazby a pro trestné činy vraždy, útok na veřejného činitele a pro pokus trestného činu vraždy, je stíhán [REDACTED] / nar. 1954, bytem Vejprty, okres Chomutov, dělník ČSD, 1x soudně trestán/. Jmenovaný téhož dne v 01.30 hodin ve Vejprtech v budově OO VB v podnapilém stavu napadl kuchyňským nožem por. SNB Vladimíra SLÁDKA / nar. 1952, SIPS OO VB Vejprty/, bodl ho do břicha a způsobil mu těžké zranění, kterému po převozu do nemocnice podlehhl. Lehké zranění nožem poté způsobil nprap. OSH Stanislavu KOTTOVI / nar. 1941, zařazen na OSH Vejprty/, který přišel příslušníkovi SNB na pomoc. Motiv svého jednání nedokázal [REDACTED] po vystřízlivění vysvětlit.

Vyšetřuje KS SNB Ústí nad Labem

Dne 2. října 1989 kolem 19.15 hodin v Olomouci, v kanceláři benzínové čerpací stanice "Krapkova", dosud nezjištěný pachatel pistolí nezjištěného typu donutil vedoucí stanice [REDACTED]
[REDACTED] /nar. 1935, bytem Olomouc/ vydat peněžní částku 1 000 Kčs. Poté z místa uprchl. Ke zranění nedošlo. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin loupeže. Po pachateli se pátrá.

Vyšetřuje OS SNB Olomouc.

c/ Majetková trestná činnost

Dne 2. října 1989 v době od 17.00 hodin bylo v Praze 7 provedeno vloupání, vykopnutím vchodových dveří, do bytu [REDACTED] /nar. 1966, vedoucí PKO Žilina/. Odcizením příručního trezorku s 65 000 Kčs na hotovosti, šperků a spotřební elektroniky vznikla škoda asi 100 000 Kčs. Po pachateli a odcizených věcech se pátrá.

Vyšetřuje OS SNB Praha 7.

Dne 3. října 1989 bylo na území ČSSR hlášeno 69 případů krádeží vloupáním, z toho:

	do obchodů a restaurací	bytů	rekreačních objektů	motorových vozidel	ostatní	škoda celkem
CSR	3	8	15	16	14	434 100
SSR	1	3	2	4	3	92 300
ČSSR	4	11	17	20	17	526 400

d/ Dopravní nehody leteckých, kolejových a silničních prostředků

Navazuje na DSZ ze dne 10. července 1989: k havárii letadla

M-18 Dromedár s.p. Slovair Bratislava v katastru obce Prostřední
Bečva /okr. Vsetín/ s původně hlášenou škodou 1.500 000 Kčs. Jako
příčina havárie bylo zjištěno porušení povinností pilotem [REDACTED],
který přibral do letadla mechanika [REDACTED] a překročil
tím povolenou maximální vzletovou hmotnost letounu. Na následky
zranění oba zemřeli. Škoda na letounu a majetku občanů byla upřes-
něna na 2 245 800 Kčs. Trestní stíhání, zahájené ve věci pro trest-
ný čin obecné ohrožení, bylo ve smyslu ustanovení trestního řádu
zastaveno.

Vyšetřuje OS SNB Vsetín.

Dne 2. října 1989 kolem 21.20 hodin mezi obcemi Spišský Štvrtok
a Spišská N. Ves podnapilý řidič osobního auta [REDACTED] /nar.
1958, bytem Spišská N. Ves, technik/ nezvládl řízení, vyjel ze
silnice a narazil do stromu. Při nehodě utrpěl zranění, kterému na
místě podlehl a jeho spolujezdec byl zraněn lehce. Na vozidle
vznikla škoda asi 10 000 Kčs. [REDACTED] v současné době nevlastní
řidičské oprávnění.

Vyšetřuje OS SNB Spišská Nová Ves.

Dne 3. října 1989 v 18.50 hodin byla v Brně na přechodu pro chodce,
dosud nezjištěným autem, zachycena a usmrčena přecházející
[REDACTED] / nar. 1915, bytem Brno/. Po řidiči, který z místa
ujel, se pátrá.

Vyšetřuje MS SNB Brno.

Dopravní nehody dne 3. října 1989

	počet nehod	usmrceno osob	těžce zraněno osob	hmotná škoda v Kčs
ČSR	260	7	12	1. 168 500
SSR	122	2	5	558 900
ČSSR	382	9	17	1. 727 400

e/ Ostatní mimořádné události a závažná trestná činnost

Dne 4. října 1989 bylo vyhlášeno celostátní pátrání po ozbrojeném občanu NDR [ ] / nar. 1961, bytem NDR /. Jmenovaný byl dne 3. října 1989 v 22.30 hodin kontrolován hlídkou O OSH mezi vagóny nad železničním přejezdem ČSD Děčín - Přípeř při příjezdu vlaku od hranic NDR do ČSSR. Hlídce nejprve nabízél větší množství cizí měny a poté jednomu členu hlídky odcizil služební pistoli vz. 70, ráže 7,65 mm s jedním zásobníkem a 8 náboji. Po hlídce se snažil vystřelit a z místa uprchl. 2

Opatření organizuje FKÚ FS VB Praha.

Dne 3. října 1989 zadržely útvary PS OSH pro přípravu a pokus o ilegální přechod státních hranic:

a/ s NSR a Rakouskem 38 občanů NDR

b/ se sousedními socialistickými státy - 120 občanů NDR

4 občany PLR

2 občany SFRJ

1 občana ČSSR

Z emigrace v NSR se vrátil 1 občan ČSSR.

5. Názory a nálady obyvatelstva

Bývalí političtí pracovníci OV KSČ v Prostějově, vyloučeni z KSČ při hodnocení současné politické situace v SSSR vyjadřují názor, že přestavba se dostává do rozhodující fáze s ohledem na tlak z leva i z prava, kterému musí Gorbačov čelit a to jak v oficiálních, tak i neoficiálních strukturách. Novým činitelem je vstup dělníků na politickou scénu a politické požadavky, které začíná tato sociální kategorie vznášet. Podle jejich názoru se musí Gorbačov rozhodnout, jak celou situaci v zemi řešit. Jeho snaha nalézt kompromis, zejména s konzervativním křídlem KSSS, zřejmě bude úspěšná a lze očekávat, že se schyluje k rozhodujícímu střetnutí. Převládá názor, že toto střetnutí bude pro Gorbačova vítězné, poněvadž konzervativní síly již nemají žádné zázemí v rozhodujících vrstvách společnosti. Pokud jde o vnitropolitickou situaci, nepočítá se s tím, že by současné vedení KSČ bylo schopné a zejména ochotné dobrovolně opustit své mocenské pozice. Tento stav nemůže být trvalý, a to nejen s ohledem na vývoj v SSSR, Polsku, Maďarsku, ale i v ostatních zemích. Politická kompromisní řešení krizových stavů naše vedení trvale odmítá a vytváří tak stále výbušnější situaci. Rozhodnutí o mocenském potlačení pamfletu "Několik vět" je jen dalším přiléváním "výbušné směsi" do společnosti. Reakce na současnou pozici vlády a KSČ je negativní, rozšiřuje opozici, která má ve společnosti stále větší sympatie a podporu. Bývalí političtí pracovníci se shodují v tom, že názor novináře Jiřího DIENSTBIERA vyjádřený v interview pro americký tisk, že je to "poslední možnost dialogu", je zřejmě objektivní a správný. Další vývoj údajně nelze předvídat a podle slov opozice se může stát všechno. Nikdo však již nedává žádnou reálnou šanci vedení státu a KSČ.

Mezi učiteli základních a středních škol v okrese Klatovy se šíří kritika současné situace ve výuce občanské nauky, kdy faktta uvedená v učebnicích jsou často v rozporu s informacemi

hromadných sdělovacích prostředků a zejména sovětského tisku. Podle pokynu nadřízených orgánů mají učitelé dodržovat osnovy a vést výuku v souladu se školními učebnicemi. Naznačené problémy prohlubují rozpory mezi učiteli, vnímavějšími žáky a rodiči. V této souvislosti uvnitř pedagogického sboru narůstají připomínky k vystoupení s.Jakeše na celostátní poradě učitelů, kde poukazoval na zvýšení autority učitelů, což je však v praxi v rozporu se skutečností.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLODKÝ
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 472/2005 Sb.

Navazuje na DSZ ze dne 29. srpna 1989 : k celostátnímu pátrání po ppor. PS Jiřím NEUGEBAUEROVI /nar. 1969/. Jmenovaný byl dne 28. září 1989 zadržen v Zábřehu a předán do NVÚ MS Ostrava.

Opatření organizovala FKÚ FS VB Praha.

Dne 2. října 1989 v 11.45 hodin na křižovatce ulic Diskařské a Nad Závěrkou v Praze 6 došlo ke střetu služebního motocyklu, který řídil nstržm. SNB Petr BULA /nar. 1964, bytem Praha 5, IDS OS SNB Praha 6/ s nákladním autem, které řídil [ ] /nar. 1957, bytem Praha 10/. Při nehodě utrpěl motocyklista těžké zranění. Na motocyklu a autě vznikla škoda asi 2 200 Kčs. Alkohol u řidičů nebyl zjištěn. Míra zavinění se vyšetruje.

Vyšetřuje MS VB Praha.

Dne 3. října 1989 kolem 01.15 hodin v prostoru jednotky PS České Velenice /okr. Jindřichův Hradec/ zběhl do Rakouska vojín PS Erik GUMAN /nar. 1970, střelec téže jednotky/. Na stanovišti ponechal samopal a signální pistoli. Motiv zběhnutí je předmětem dalšího šetření.

Vyšetřuje komise velitele HS PS OSH.

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hegenbart

ved. FMV
s. Trček
s. Kmíček
SV S4B
PO FMV

Dne 2. října 1989 kolem 18.30 hodin na křižovatce mezi obcemi Senice a Nouzov /okr. Nymburk/ řidič osobního auta [REDACTED] /nar. 1936, bytem Pecka, okr. Jičín/ nerespektoval pokyn regulevčíka Sovětské armády, vjel do křižovatky a střetl se s nákladním automobilem Sovětské armády, který řídil mladší seržant Alexandr Grigorievič AGEJENKO /nar. 1970, zařazen VÚ 47286 Olomouc/. Při nehodě byli řidič osobního auta a jeho spolujezdka usmrčeni. Další spolujezdka utrpěla lehké zranění. Na vozidlech vznikla škoda 15 200 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Nymburk.

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hegenbart

rad. FR
ředst. SSSR
S. Ríček
S. Kníček
SV SAB
OMS

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle stanovení čl. 157 odst. 3 zákona č. 12/2005 Sb.

Aktivita Alexandra DUBČEKA

Ve druhé polovině měsíce září 1989 se setkal Alexandr DUBČEK s Oldřichem ČERNÍKEM. Během schůzky došlo mezi oběma ke sporu, který se týkal záměru A.DUBČEKA navázat s další iniciativou na jejich společný dopis ústředním výborům KSSS, PSDS, MSDS, SED a bulharské KS, obsahující výzvu k přehodnocení vstupu vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR v roce 1968 a to vydáním širšího stanoviska, které by podepsali všichni bývalí významnější stranici a státní funkcionáři z Československa. O.ČERNÍK nepovažuje organizování takovéto podpisové akce za vhodné.

Dále bylo zjištěno, že rakouská televize má zájem o rozhovor s A.DUBČEKEM a bude chtít, aby se DUBČEK vyjádřil k "posmrtnému dopisu J.KÁDÁRA", zejména k pasáži o "BILAKOVÉ zvacím dopisu".

K rozhovoru, který ve druhé polovině září 1989 poskytl A.DUBČEK sovětské televizi bylo zjištěno, že tato za pomocí sovětského Krátkého filmu a jím poskytnutých archivních materiálů připravuje rozsáhlý pořad o roce 1968. Pro tento pořad poskytl sovětské Televizi rozhovor též Věnek ŠILHÁN.

/II.správa SNB/

Rozdělovník:

s.Jakeš
s.Husák
s.Adamec
s.Indra
s.Hoffmann
s.Fojtík
s.Hegenbart

Kešlouní FMV

I., II., S

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupň utajení (svazku) dnem 1. 2. 2008 Počet stanovení: 157 odd. 3 díl. C. 412/2005 Sb.

Činnost tzv. exkomunistů

Dne 27.září 1989 se uskutečnila další schůzka skupiny tzv. exkomunistů /Zdeněk JIČÍNSKÝ, Vladimír KADLEC, Václav SLAVÍK, Milan HÜBL, Věnek ŠILHÁN, Karel DUBA, Erika KADLECOVÁ, Vladimír KOLMISTR, Luboš KOHOUT, Jan URBAN, Miloš HÁJEK, Václav VRABEC, František ŠAMALÍK, Jiří HANZELKA a Jan ŠTERN/.

Na schůzce byla projednávána informace pocházející údajně ze SSSR, dle které se v měsíci květnu 1989 konalo zasedání PÚV KSSS, na kterém byla projednávána zpráva komise zabývající se situací v ČSSR v roce 1968, která doporučovala PÚV KSSS revidovat přístup SSSR k tehdejším událostem v ČSSR. Návrhy komise byly údajně většinou členů PÚV KSSS odmítнуты a podpořili je pouze ss.Jakovlev a Ševardnadze. M.Gorbačov údajně zaujal neutrální stanovisko.

Tato informace byla v diskusi označena jako nepravděpodobná ze strany J.ŠTERNA bylo zdůrazněno, že informaci je možno považovat na věrohodnou, protože pochází "od MATĚJKY" z předsednictva vlády ČSSR.

Hlavní diskuze na schůzce se týkala zasedání ÚV KSSS k národnostním otázkám v měsíci září 1989. Úvodní slovo k těmto otázkám na schůzce přednesl Milan HÜBL, který uvedl, že pro diskuzi bylo příznačné, že v ní vystoupili převážně 1.tajemníci republikových a oblastních organizací a podstatné je zejména to, že se prakticky všichni distancovali od postupu pobaltských republik a jejich postoje označili za krajní.

Usnesení plenárního zasedání ÚV KSSS bylo označeno za příliš obecné, národnostní problémy v SSSR neřešící, pouze jejich řešení odkládající.

V další diskusi se na schůzce hovořilo na téma tzv. Moskevského protokolu ze srpna 1968. Z diskuze vyplynulo, že OBRODA "shání" autentické znění tohoto protokolu, který mimo jiné obsahuje i čl.15 o utajení. Po získání autentického textu chce OBRODA

protokol zveřejnit v DIALOGU spolu s výzvou, aby SSSR tento protokol označil na neplatný, obdobně, jako to učinil s tajnými protokoly ke smlouvě SSSR-Německo.

/II.správa SNB/

Rozdělovník:

s.Jakeš
s.Husák
s.Adamec
s.Indra
s.Lenárt
s.Hoffmann
s.Fojtík
s.Hegenbart

Pedem. FMV

I, II, III

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

K plánované návštěvě M. GORBAČOVA ve Vatikánu

Připravovaná návštěva M. GORBAČOVA ve Vatikánu v listopadu 1989 a jeho setkání s papežem Janem Pavlem II. vzbuzují značný zájem západních politických kruhů. Tyto kruhy se snaží analyzovat a hodnotit výchozí negociační pozice obou stran, jejich prioritní zájmy ve vzájemné relaci a předvídat konkrétní výsledky tohoto setkání. Obecně převládá názor, že v současné době má objektivně větší zájem na setkání a jeho úspěšném průběhu M. GORBAČOV, neboť si prý uvědomuje, že církve v SSSR, včetně římskokatolické a řeckokatolické, jsou a stále více mohou být faktorem, který může do značné míry ovlivnit průběh přestavby sovětské společnosti. Charakteristická v uvedeném směru je analýza MZV NSR, podle které:

- Sociální výsledky přestavby jsou prozatím zanedbatelné a životní úroveň obyvatelstva klesá. Pokud bude pokračovat další zhoršování ekonomické situace, je nutno počítat s růstem sociálních a národnostních nepokojů v SSSR. Za této situace představují církve potřebného spojence KSSS, který může napomoci při jejím uklidňování.
- Společensko-ekonomicke problémy v SSSR jsou i krizí všeobecné morálky (úplatkářství, nezodpovědnost, egoismus). Církve mohou sehrát pozitivní roli při obnově základních morálních hodnot společnosti.
- Společenská základna přestavby v SSSR je stále velmi úzká. Z tohoto pohledu představují milióny věřících potenciálního spojence reformního křídla KSSS v čele s M. GORBAČOVEM.

- Bez ohledu na uvedená fakta, sovětské vedení si již nyní slibuje od zahájení dialogu s Vatikánem jeho "pomoc" při řešení národnostních konfliktů v Pobaltí a částečně i na Ukrajině.

Podle MZV NSR Vatikán při jednáních vznese požadavky na provedení rozsáhlých úprav v sovětském církevním zákonodárství s cílem dosáhnout postupného návratu církve do veřejného života. Mimo jiné by mělo jít o tyto požadavky:

- omezit závislost církví na státní moci;
- umožnit náboženskou výchovu dětí a mládeže;
- rehabilitovat oběti stalinismu z řad církví.

Analytici MZV NSR předpokládají, že vzhledem k existující vnitropolitické situaci v SSSR bude sovětské vedení postupně přinuceno učinit následující ústupky:

- vrátit pravoslavné církvi všechny objekty, jež jí byly v minulosti odebrány, a umožnit jejich opětovné využívání. Tento proces bude postupně rozšiřován i na další církve;
- umožnit církvím jejich sociální a diakonickou činnost, a to nejen uvnitř církevních zařízení, ale i mimo ně;
- zrušit zákaz výuky náboženství a dát církvím právo organizovat náboženskou výuku ve svých prostorách na základě dobrovolného zájmu věřících;
- umožnit postupně i církevní propagandu;
- rozšiřovat práva jednotlivých církevních obcí až po jejich plné uznání jako právních subjektů.

Zřízením stálé komise prezidia Nejvyššího sovětu pro církevní otázky namísto dosavadního Výboru pro záležitosti církví při radě ministrů pak dojde podle MZV NSR i navenek ke snížení významu církevní problematiky v SSSR.

V kruzích samotné vatikánské diplomacie panuje v souvislosti s připravovaným setkáním GORBAČOV - papež optimistická nálada a očekávání pozitivních výsledků. Tento optimismus je založený na údajném zájmu GORBAČOVA vyřešit následující problémy:

- získat takový souhlas Vatikánu s přestavbou v SSSR, který by přesvědčil o její správnosti i ty západní politické a ekonomické kruhy, které ji dosud bojkotují;
- zajistit účast Vatikánu v roli prostředníka při řešení národnostních problémů v SSSR, zvláště v pobaltských republikách, kde je církev úzce spjatá s národnostním hnutím;
- zřídit "horkou linku" mezi SSSR a Vatikánem ke konzultacím při řešení mezinárodních krizí a jako protiváhu častých návštěv amerických činitelů ve Vatikánu;
- odstranit jednou provždy nebezpečí existence tajné církve v SSSR.

Z uvedených důvodů se pracovníci státního sekretariátu Vatikánu domnívají, že GORBAČOV bude při setkání s papežem prezentovat v určité formě mj. tyto "ústupky":

- legalizaci tzv. uniatské církve na Ukrajině;
- omezení ateistické propagandy v SSSR;
- připravenost sovětské strany k navázání diplomatických styků s Vatikánem;
- pozvání Jana Pavla II. do SSSR.

Pokud jde o navázání diplomatických styků, považuje státní sekretariát za zcela přirozené navázat oficiální styky s Moskvou poté, co byly navázány s USA. Problém spočívá v tom, že Vatikán doposud nezrušil oficiální styky, jež udržoval před 2. světovou

válkou s pobaltskými republikami, tj. de facto neuznal jejich "anexi" k SSSR. Proto se jako reálné pro státní sekretariát jeví v první fázi navázání styků formou stálých pracovních kontaktů a zřízení úřadu pro ně jak v Moskvě, tak ve Vatikánu.

Podle státního tajemníka CASAROLIho se v jednáních i v dalších vztazích mezi Vatikánem a SSSR výrazně projeví "doktrína vzájemnosti", jejímiž zastánci jsou jak papež, tak GORBAČOV. Tento přístup se odrazí i při jednáních o čistě politických otázkách, jako je odzbrojení v Evropě, lidská práva, společný evropský dům apod.

Kardinál TOMKO, prefekt Kongregace pro evangelizaci národů, vyslovil názor, že současný vývoj v SSSR umožňuje Vatikánu při jednáních nastolit mj. tyto otázky:

1. urychlit dořešení problému řeckokatolické církve na Ukrajině po vzoru římskokatolické církve v Bělorusku,
2. legalizovat působení řeckokatolické církve na celém území SSSR,
3. dosáhnout obdobné dohody o rozšíření působnosti římskokatolické církve na celém území SSSR,
4. dohodnout se na zásadách jmenování a ustanovování biskupů a kněží obou církví na území SSSR.

/I.správa SNB/

Rozdělovník:

s.Jakeš
s.Husák
s.Adamec
s.Indra
s.Lenárt
s.Fojtík
s.Lúčan
s.Hegenbart
s.Janků

monik rnv

I., II. s

ARGUMENT
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 2008.09.01. Ustanovení STZ odst. 3 a 4 z 22.02.2005 Sb.

Požadavky "charty-77" a dalších "iniciativ" směrované
k 28.říjnu 1989

Dne 2.října 1989 navštívili vedoucího odboru vnitřních věcí NVP dr.Martina Housku exponenti "charty-77" Václav MALÝ a Václav HAVEL. Důvodem jejich návštěvy byl požadavek na pronajmutí sálu v Ústředním klubu železničářů, v Lucerně nebo v Parku kultury a oddechu J.Fučíka na 28.10.1989. Jmenovaní v úvodu jednání zdůraznili, že jak oni, tak i "charta-77" jsou proti násilí. Uvedli, že jsou si vědomi toho, že "charta-77" nemá v současné situaci takovou autoritu, aby v případě, že jim nebude vyhověno v jejich požadavku, zabránili demonstraci na Václavském náměstí. Pokud jim bude vyhověno, zajistí vlastní pořadatelskou službu.

Dr.Martin Houska vyslechl požadavek jmenovaných a odmítl další jednání s odvoláním na to, že není kompetentní přijmout jakýkoliv závěr v dané věci.

Téhož dne v odpoledních hodinách navštívili dr.Housku ing.Rudolf BATTĚK a Ladislav LIS. Svoji návštěvu zdůraznili tím, že vystupují jménem HOSu, OI a OBRODY. Uvedli, že jejich činnost není koordinována ani motivována činností Václava HAVLA, kterého označili jako "nadšeného amatéra". Ing.R.BATTĚK prohlásil, že oproti "chartě-77" jsou on a jím reprezentovaná seskupení politickým hnutím. Oba pak požádali o povolení demonstrace na 28.10.1989 v 15.00 hodin nebo v 16.00 hodin na otevřeném prostranství s ujištěním, že respektují vyhlášku NVP o památkové rezervaci v prostoru Prahy 1. Proto žádají o povolení demonstrace buď na Letenské pláni, nebo v oboře Hvězda, před PKOJF nebo za Národním památníkem na Vítkově. Stejně jako představitelé "charty-77" přislíbili BATTĚK a LIS zabezpečení všech zákonnych požadavků pro organizování takové akce.

ARCHIV

Zrušen stupňující svazek
Dle podle ustanovení
Zákona č. 320/2005 Sb.

BATTĚK zdůraznil, že "oni v žádném případě nechtějí konfrontaci", protože "by to nebylo vhodné ani pro nás, ani pro ně". Naopak nabízejí dialog mezi MěV KSČ a NF s tím, že jejich snahou je "nalézt společné řešení sporných otázek".

V průběhu rozhovoru označil ing.R.BATTĚK sebe samého "za politickou opozici v rámci socialistického pluralismu".

Dále uvedl, že osobně se pokládá za osobu sociálně demokratického přesvědčení a přívržence socialistického programu.

/S SNB Praha/

Rozdělovník:

Členové a kandidáti PÚV KSČ
s.Hegenbart

radní PMV
I., II., XII. 5
Kč SNB

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOZEK
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 42/2005 Sb.

Jednání o poskytnutí západní pomoci PLR a MLR

Na základě bruselské dohody z 1. srpna 1989 zaslalo 24 zemí Komisi Evropských společenství (KES) své předběžné představy o zaměření ekonomické a finanční pomoci PLR a MLR a návrhy na rozsah, obsah a formy koordinace, a to i v politické oblasti. Z odpovědí vyplývá, že pozornost se soustředuje na PLR, zatímco MLR dočasně zůstává v pozadí. Na rozdíl od PLR neobsahuje požadavky MLR žádost o potravinovou pomoc a o restrukturalizaci dluhů. Potřeba nových finančních prostředků, které by měly být poskytnuty pomocí různých forem finančních operací, je u MLR stejně rozsáhlá jako u PLR.

Pokud jde o politickou koordinaci, projevuje se v odpovědích značná rezervovanost a její obsah je uváděn mlhavě. Jediným konkrétním závěrem, který je možno z odpovědí vyvodit, je všeobecné doporučení neklást PLR, za předpokladu zachování současného vývoje, další politické podmínky, a to ani prostřednictvím mezinárodních organizací. Pro MLR tato zásada zatím neplatí.

Z odpovědí od zúčastněných zemí vyplývá, že PLR nemůže očekávat nové rozsáhlé státní úvěry. Ve většině návrhů byla tato sféra zcela opominuta. Nedojde-li ke změně situace, celková výše nových státních úvěrů PLR nepřekročí 500 miliónů dolarů. V případě MLR bude tato částka nižší. Neprojevuje se ani přílišná ochota poskytovat státní garance na nové úvěry soukromých bank pro obě země.

V otázce státních garancí se v KES nevylučuje možnost změny za mimořádných okolností. V této souvislosti se poukazuje na příklad MLR. O poskytnutí úvěru MLR ve výši 500 miliónů DEM konsorcium bank NSR se jednalo více než rok a naráželo na neochotu poskytnout garanci. Otázka byla "rychle"

vyřízena poté, co MLR zaujala známý postoj k emigraci občanů NDR do NSR.

Z hlediska PLR se jeví jako nejfektivnější dodávky potravin. Podle názoru expertů KES pomohou tzv. naléhavá pomoc i následná dvou až tříletá stabilizační pomoc v potravinách zajistit plynulé zásobování vnitřního trhu a zklidnit cenovou hladinu. Tzv. naléhavá pomoc bude poskytnuta zdarma. Výtěžek z prodeje bude ve zlotých uložen na zvláštní fond určený pro podporu rozvoje soukromého zemědělského sektoru. Stabilizační pomoc bude PLR placena v devizách.

KES očekává, že většina zemí poskytne PLR a MLR výhodnější režimy pro vývozy konkurenceschopného zboží. Určitá opatrnost se však projevuje u potravinářských produktů. Systém všeobecných preferencí bude PLR a MLR udělen jen výjimečně.

Za rutinní záležitost je v KES považován souhlas hlavních VKS s restrukturalizací státního a státem garantovaného dluhu PLR za výhodných podmínek. Objevují se i verbální úvahy o možnosti odepsání části těchto dluhů PLR. V písemné formě tento závazek předložen prozatím nebyl. BRADYho plán na řešení zadluženosti nebude vůči PLR a MLR uplatněn. Mluví se spíše o jisté podobě Marshallova plánu.

Všech 24 zemí se zavázalo, že bude působit na soukromý sektor, aby se aktivně zapojil do převedení ekonomiky PLR a MLR na tržní mechanismus a do reprivatizace státních podniků. Z dosavadních ohlasů vyplývá, že soukromý sektor je ochoten napomoci převodu ekonomiky, kdežto u reprivatizace příliš velký zájem není.

Západní soukromý sektor se domnívá, ve shodě s většinou administrativ 24 zemí, že PLR a MLR si musí pomoci především samy. Podle jejich názorů by "podpora vývoje v obou zemích měla být realizována zejména formou jisté rozvojové pomoci".

Pod tím je převážně míněna pomoc při výchově kádrů, vysílání odborníků atd. K financování této pomoci by byly použity v úvodu zmíněné státní úvěry VKS poskytnuté PLR a MLR.

Experti KES zůstávají proto značně skeptičtí, zda západní soukromý sektor bude schopen a hlavně ochoten pomoci PLR a MLR vybudovat průmysl schopný exportovat na západní trhy v rozsahu zajišťujícím devizové výnosy ke krytí dluhové služby a nezbytné nákupy PLR a MLR. Rozbory expertů KES nasvědčují tomu, že dosavadní smíšené podniky na území PLR a MLR a západní soukromé podniky v PLR jsou malé a střední velikosti a jejich devizový přínos do státní pokladny není příliš významný. Navíc PLR se podle ménění západních odborníků dopustila závažné chyby tím, že byla uvolněna státní kontrola devizového hospodářství.

Z dosavadních ohlasů experti KES vyvozují, že pokud bude projevován zájem o podnikání v PLR a v MLR, bude to především ze strany malých a středních podnikatelů. Ti budou především usilovat o proniknutí na trhy ostatních ZSS. Západní nadnárodní společnosti se patrně v PLR a v MLR soustředí na podniky, které mají vybudovány pozice na západních trzích.

V KES byl zaznamenán především zájem japonských společností. Mezi experty KES je projevována obava, že japonští podnikatelé se pokusí z PLR a MLR vytlačit západoevropské podnikatele, kteří tam působí. Západoevropské nadnárodní společnosti mají nyní především starost, aby se připravily na podmínky, které vzniknou po vytvoření společného vnitřního trhu v ES po roce 1992. K dalšímu podnikání v PLR a v MLR nad dosavadní rozsah se staví rezervovaně. Rovněž u nich existuje nedostatek finančních zdrojů. O podnikání v PLR projevují zájem skupiny revanšistů z NSR; jejich pozornost se soustřeďuje na Slezsko a Pomořansko.

Na západní bankovní kruhy přestal působit argument o politické nutnosti podpořit reformní hnutí v obou zemích. Jsou ochotné souhlasit s restrukturalizací dluhů PLR. O nových úvěrech, zejména pro PLR, se prozatím neuvažuje. V KES se nevylučuje, že soukromé banky budou patrně zčásti finanovat podnikání západních společností v PLR a v MLR.

V západních politických a hospodářských kruzích se soudí, že by bylo účelné, aby se Solidarita změnila v politickou stranu. V předpokládaných nových podmínkách si bude ztěží moci dovolit skutečně hájit zájmy dělníků a její vliv by mohl poklesnout. O politických schopnostech WALESY má Západ nevalné mínění; měl by zastávat, v případě přeměny Solidarity v politickou stranu, jen symbolickou funkci.

/I.správa SNB/

Rozdělovník:

s.Jakeš
s.Adamec
s.Lenárt
s.Knotek

redenr FMU

I., II. C

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle Ustanovení § 75 paragraf C. 412/2005 Sb.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.